

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2004-2005

20 juni 2005

VERZOEKSCRIFT

over de intekening van reservaten door het Instituut voor Bos- en Wildbeheer

VERSLAG

**namens de Commissie voor Leefmilieu en Natuur,
Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door mevrouw Marleen Van den Eynde en de heer Karlos Callens**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Patrick Lachaert.

Vaste leden:

de heren Pieter Huybrechts, Stefaan Sintobin, mevrouw Marleen Van den Eynde, de heren Wim Van Dijk, Frans Wymeersch;

mevrouw Hilde Crevits, de heer Erik Matthijs, de dames Tinne Rombouts, Joke Schauvliege;

de heer Karlos Callens, mevrouw Stern Demeulenaere, de heer Patrick Lachaert;

de heren Jos Bex, Bart Martens, André Van Nieuwkerke.

Plaatsvervangers:

de dames Agnes Bruyninckx, Katleen Martens, de heer Felix Strackx, mevrouw Gerda Van Steenberge, de heer John Vrancken;

de heer Jos De Meyer, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heren Frans Peeters, Jan Verfaillie;

de heer Jean-Marie Dedecker, mevrouw Dominique Guns, de heer Paul Wille;

de heren Herman Lauwers, Jacky Maes, Ludo Sannen.

Toegevoegde leden:

de heer Rudi Daems;

de heer Mark Demesmaeker.

INHOUD

	Blz.
1. Procedure	4
2. Inhoud van het verzoekschrift	4
3. Bespreking van het verzoekschrift	4
4. Conclusie	4
Bijlage: Antwoord van de heer Kris Peeters, Vlaams minister van Openbare Werken Energie, Leefmilieu en Natuur	5

DAMES EN HEREN,

1. Procedure

Op 20 januari 2005 diende de heer André-Emile Bogaert een verzoekschrift in over de intekening van reservaten door het Instituut voor Bos- en Wildbeheer. Het verzoekschrift werd op 31 januari 2005 ontvankelijk verklaard. De Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed behandelde het verzoekschrift tijdens haar vergaderingen van 14 april en 2 juni 2005.

2. Inhoud van het verzoekschrift

De verzoeker heeft vernomen dat het Instituut voor Bos- en Wildbeheer (IBW), onder meer te Geraardsbergen, planmatig een aantal gebieden als reservaat wil laten inkleuren. Hij wenst te vernemen wat de bedoelingen zijn van de Vlaamse Regering (die hij verantwoordelijk noemt voor het IBW en medeverantwoordelijk voor vzw Natuurpunt). Hij is van oordeel dat burgers moeten weten welke toekomstige bestemming aan hun gronden en eigendommen zal worden gegeven en vraagt duidelijkheid over de overheidsfinanciering van onder meer vzw Natuurpunt en over de aanwending van die gelden. Ten slotte wenst hij het standpunt van de Vlaamse Regering te kennen "ten aanzien van pogingen om in Vlaanderen wettelijke reservaten te installeren".

3. Bespreking van het verzoekschrift

De Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed besprak het verzoekschrift op 14 april 2005. De commissie stemt in met het voorstel van de voorzitter om een reactie te vragen aan de heer Kris Peeters, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur.

Op 3 mei 2005 ontvangt de commissie een antwoord van de minister op het verzoekschrift (zie bijlage).

4. Conclusie

De Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed beslist in de vergadering van 2 juni 2005 om het ontwerp van antwoord van de minister als conclusie te beschouwen bij dit verzoekschrift.

De verslaggevers,

Marleen
VAN DEN EYNDE
Karlos CALLENS

De voorzitter,

Patrick
LACHAERT

BIJLAGE

Antwoord van de heer Kris Peeters, Vlaams minister van Openbare Werken,
Energie, Leefmilieu en Natuur

Ontwerp van antwoord op het verzoekschrift ingediend door André Emiel Bogaert

Onderwerp: Intekening van reservaten door het I.B.W.

Voorliggend verzoekschrift drukt een groot aantal bezorgdheden uit en bevat vele beschouwingen en voorbeelden, maar toch was het niet onmiddellijk duidelijk waar het verzoekschrift nu eigenlijk over gaat. In de eerste plaats moet vastgesteld worden dat het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer, dat herhaaldelijk wordt vernoemd in dit verzoekschrift - zich in de huidige stand van zaken niet inlaat met het intekenen van natuurreservaten. Het is plausibel er van uit te gaan dat de verzoekschriftindiener het Instituut voor Natuurbehoud bedoelt.

Nu, dit laatste houdt zich in principe evenmin bezig met het "intekenen van reservaten" als kerntaak, maar heeft in het Decreet op het Natuurbehoud en het Natuurlijk Milieu (D.N.B.) twee expliciete taken die met gebiedsafbakening te maken hebben. In de eerste plaats maakt het Instituut een voorstel op van afbakening van de speciale beschermingszones in uitvoering van de desbetreffende Europese richtlijnen. Deze voorgestelde gebieden worden dan door de Vlaamse regering voorlopig vastgesteld en aan een openbaar onderzoek onderworpen, vooraleer definitief vastgesteld te kunnen worden (art. 36bis §1 D.N.B.). In de tweede plaats is er het Vlaams Ecologisch Netwerk of V.E.N.. Voor de afbakening van dit V.E.N., in de zin van het Decreet op het Natuurbehoud en het Natuurlijk Milieu, stelt de Vlaamse regering een ontwerp van afbakeningsplan op, al dan niet in samenwerking met natuurlijke personen dan wel publiekrechtelijke of privaatrechtelijke rechtspersonen (art. 21 §1 D.N.B.). In de praktijk was dit, bij de afgelopen oefening, eveneens het Instituut voor Natuurbehoud. Ook dergelijke V.E.N.-afbakening wordt, vooraleer tot definitieve resultaten te leiden, onderworpen aan een openbaar onderzoek. Het Instituut werkt verder mee aan de eventuele ecologische impactstudies die vereist zijn bij werkzaamheden met hydrologische invloed op een gebied in het V.E.N. (art. 19 D.N.B.). Ter onderbouwing van het geheel produceert het Instituut in samenwerking met en in opdracht van de Afdeling Natuur eigen beleidsgerichte en visiekaarten, waaronder de zgn. Gewenste Natuur- en Bosstructuur (G.N.B.S.). Deze heeft alleen een informatief en beleidsonderbouwend statuut, en is in die zin vergelijkbaar met de zgn. Gewenste Agrarische Structuur (G.A.S.). Deze kaarten worden in essentie gebruikt als discussiebasis bij planologische processen.

Met al het voorgaande lijkt het onderwerp van het verzoekschrift niet echt bestreken. In het verzoekschrift is er ook herhaalde malen sprake van Natuurpunt v.z.w. en het vraagstuk van "de pogingen om in Vlaanderen wettelijke reservaten te installeren". Wettelijk gesproken zijn er drie types reservaten:

- de bosreservaten uit het Bosdecreet,
- de Vlaamse natuurreservaten,
- de erkende natuurreservaten.

Een erkend natuurreservaat is een beschermd gebied dat na de geëigende advisering wordt erkend op verzoek van de eigenaar en/of diegene die het gebruiksrecht heeft, mits beider toestemming, of van de beheerder, mits de eigenaar ermee instemt. Binnen de daartoe geëigende bestemmingen kan er voor elk natuurreservaat een uitbreidingszone vastgesteld worden waarbinnen het recht van voorkoop van toepassing is (art. 33 D.N.B.). Wat er kan en niet kan binnen al deze reservaten wordt vastgelegd in goed te keuren beheersplannen. Van de verbodsbepalingen die zijn vastgelegd bij decreet – zoals onder meer het verbod om in het wild levende diersoorten opzettelijk te verstoren (vooral tijdens de perioden van voortplanting, afhankelijkheid van de jongen of overwintering en trek) of ze opzettelijk te vangen of te doden – kan in principe worden afgeweken via dit beheersplan.

Alleszins kunnen de verbodsbepalingen en maatregelen die aan reservaten verbonden zijn geen erfdienstbaarheden opleggen op de omliggende gebieden (art. 34 § 2 D.N.B.). Erkenning van natuurreservaten is bovendien slechts onder zeer restrictieve voorwaarden mogelijk in de bestemmingen agrarisch gebied en landschappelijk waardevol agrarisch gebied (art. 36 §2 D.N.B.). Deze garantie t.b.v. landbouw wordt in het decreet uitgebreid tot de subsidiëring van de verwerving van natuurterreinen (art. 44 §2 D.N.B.).

Op grond van het regeerakkoord is deze garantie verder uitgebreid en slaat die nu ook op verwervingen door de overheid van natuurterreinen, bossen en te bebossen gronden. Het budgettaire aspect is het voorwerp van de in de nabije toekomst te voeren begrotingsbesprekingen. In tegenstelling tot wat de verzoekschrifindiener meent, worden de inspanningen niet gestaakt – noch wat overheidsverwervingen betreft, noch wat subsidies aan terreinbeherende verenigingen aangaat – maar worden deze inspanningen wel gematigd.

Voortbouwend op de bespreking van deze wettelijke bepalingen, moet men besluiten dat ook het instrument van de erkende natuurreservaten niet het voorwerp van voorliggend verzoekschrift lijkt uit te maken. Zo komen we tenslotte bij de figuur van de natuurrichtplannen. Verschillende elementen in het verzoekschrift geven aanleiding om te veronderstellen dat het eigenlijk over natuurrichtplannen gaat. Er is sprake van "weerhouden gebiedsdelen – al of niet reeds in bezit", het gaat over "intekeningen op bestaande plannen", "zijnde lijnen van de toekomstige reservaten". Binnen deze gebieden zouden omzeggens alle menselijke activiteiten onmogelijk worden. "Gevolg van dit alles is een verregaande rechtsonzekerheid ...". "Schoolvoorbeeld van de huidige problematiek is [...] de ruime omgeving van Geraardsbergen, waarvan Natuurpunt blijkbaar een strijdpunt heeft gemaakt en waar men volop bezig is aan het planmatig intekenen van de zogenaamde reservaten."

Nu werd bij ministerieel besluit van 12 mei 2004 een natuurrichtplan ingesteld voor "de Dendervallei tussen de gewestgrens en Nivove, evenals het Raspailleboscomplex en het Geitebos". Het plangebied situeert zich bijna integraal in groene bestemmingen, en marginaal in de bestemming landschappelijk waardevol agrarisch gebied. Voor zover dit laatste het geval is, gaat het om gebieden die aangeduid zijn in het kader van de

habitatrictlijn. Voor het overige is het gebied ook grotendeels aangemerkt als behorende tot het V.E.N. Sinds de instelling van dit natuurrichtplan zijn er formeel gesproken nog geen verdere stappen ondernomen, maar wordt de instelling van de plangroep en de stuurgroep voorbereid.

De figuur van de natuurrichtplannen is uitvoerig geregeld in het Decreet op het Natuurbehoud en het Natuurlijk Milieu van 21 oktober 1997, en werd grondig bijgesteld bij decreetswijziging van 19 juli 2002. Op grond van dat decreet is er een verplichting voor de overheid om een natuurrichtplan op te stellen voor V.E.N. en verwevings- en verbindingengebieden, voor groene bestemmingen en voor gebieden die aangeduid zijn in het kader van internationale verdragen. In essentie komt een natuurrichtplan er op neer dat de algemene verplichtingen die voortvloeien uit aanduiding als V.E.N. of als habitatrictlijngebied verbijzonderd worden tot op perceelsniveau. Ook kan voorzien worden in vrijstellingen t.a.v. de geldende verbodsbepalingen. Er is een uitvoeringsbesluit van 28 februari 2003 dat de vorm, inhoud en het proces met betrekking tot natuurrichtplannen uitvoerig regelt.

Zowel op het niveau van het decreet als op het niveau van het besluit zijn er nogal wat garanties ingebouwd t.b.v. de eigenaars en de gebruikers. De sleutel is het advies van de stuurgroep - waarin de typische gebruikers vertegenwoordigd zijn - over het ontwerpplan van de plangroep. Indien er onenigheid is binnen deze stuurgroep, dan kan het natuurrichtplan slechts vastgesteld worden door een gezamenlijke beslissing van de minister bevoegd voor het natuurbeleid en de minister bevoegd voor de ruimtelijke ordening.

Het is duidelijk dat de figuur van de natuurrichtplannen een novum is en in die zin wat onrust kan veroorzaken. Daarom ook had ik in mijn beleidsnota hierover het volgende opgenomen: *"De in het Decreet Natuurbehoud vooropgestelde natuurrichtplannen worden opgemaakt in overleg met de betrokkenen en gericht op samenwerking en maatwerk. Hierbij treedt de overheid op als meewerkende en 'lerende organisatie', veeleer dan als regulator. Rechtszekerheid van de gebruiker geldt als een belangrijke waarde. Waar passend wordt de prioriteit gelegd bij de Europese beschermingszones."* Ik wil in de nabije toekomst dan ook de procesgang van de vijf natuurrichtplannen die eerder ingesteld werden laten verder zetten, ten einde lessen te kunnen trekken uit de aldus opgedane ervaringen.